

hij staat er niet zuiver genoeg tegenover: hij kan niet de smart hebben over het kwaad, gelijk Christus' ironie. Daarom is Goethe's ironie verboden ironie; zij is, voorzover ze Mefisto's beeld opklaren moet, een ironisch pogen tot verzoening van God, die lacht met den bijbelschen Satan, die tandenknerst. Zij is een poging, om de smartelijke spanning en beweging van Christus' ironie, die den strijd aanbinden wil (zichzelf opwekkende tot dien strijd en tegelijk de verhevenheid van God, die in den hemel woont en lacht, over te dragen op den mensch zelf. Maar tegen dit ondernemen van den geest van Goethe verzet zich heel de Schrift. Men moge in dit Goetheaansche conflict het tragische zoeken; de bijbel vraagt naar de waarheid allereerst.

Wij kunnen dan ook den vrede tusschen Mefisto en Satan niet begeren.

Wij houden liever vast aan den zwarten, volstrekt verkeerden Satan, dan aan de van alle helleverschrikking ontdane Mefisto-figuur.

Laat men ons, Gereformeerden, daarom maar in den hoek zetten. Laat er gezegd worden: dat al die zware termen over schuld en zonde, over Satan en demonisch kwaad, een bewijs leveren van levensverwerping en van cultuurverachting, die den calvinist heeten te kenmerken: dien man van „de smalle gemeente“, die met een gracieuzen God niet mee kan komen, en daarom den duisteren Satan met vele plompe namen noemt. Laat men ons zeggen, dat wij, zoolang wij van Satan en zonde niet anders dan hoekige woorden spreken willen, den Faustischen mensch niet aankunnen, en den apollinischen mensch niet willen, en dat we daarom, uit ressentiment, ter verdediging van onze cultuurverachting, en ter bedekking van ons positiekiezen buiten alle heroïsme om, het leven doodverven als satanisch en de wereld als in den greep van den Booze beknecht. Laat ze het zeggen. Het is toch niet waar. Als het er op aankomt, is Goethe de man van de „smalle gemeente“; zijn leer is, dat Lucifer om den hemel te winnen, de aarde overwinnen en te boven komen moet; en dat is dualistisch; men weegt hier den hemel op tegen de aarde en moet de eene voor de andere loslaten. Het „stoffelijke“, tijdelijke, eindige staat hier tegenover het geestelijke, eeuwige, oneindige. Maar we zeiden het reeds: de bijbel spreekt daarom zoo hard over den Satan, omdat hij beide, den hemel en de aarde, heeft aangevallen. Hij zet niet de eene macht, de aarde, tegenover de andere: den hemel. Maar ze zijn hem beide goed. Zonde is: die beide God ontnemen willen: verlossing: in die beide God verheerlijken en ze beide om Zijnentwille aannemen en „ja“ er tegen zeggen. Dit is zeer breed en zeer wijd: het goddelijke en het humane zijn hier bezig elkaar in een gerechtigheid te vinden. Ook de „aardgeest“ kan niet, à la Goethe, de verzoening zijn tusschen hemelgeesten en helle machten; wat lichter dan de hel, doch tegen den hemel gezien, nog iets wat duister. Want er is geen geest van de aarde alleen; men neemt de aarde aan met den hemel, of laat die beide los in alle eeuwigheid. Achter het gereformeerde denken met zijn harde taal over zonde en satan ligt, als men maar zien wil, een breede levensaanvaarding. Het bederf wordt slecht genoemd, heel slecht; maar alleen omdat het begin zoo groot was, en het einde eens weer zoo zijn zal: het breede uitzicht naar boven en beneden tegelijk.

Laat het waar mogen zijn, dat er velen zijn, die hun cultuurverwerping een schijn van ernst geven door den Satan op alle blinkende ding te betrekken. Maar zulke karikatuurgereformeerde typeert de gereformeerde zelf niet. De gereformeerde zal den man, die den Faust heeft gezien en Mefisto doorzien, gaarne toegeven, dat „de“ cultuur „op zichzelf“ niet kwaad is. Maar hij zal straks verder gaan en zeggen: wat is „de“ cultuur? En: staat ze wel „op zichzelf“? Neen, zal hij zeggen: de cultuur in de zonde moge de zonde zelf niet zijn, wij zullen terwille van de cultuur in de zonde niet het oog dicht doen voor de zonde in de cultuur. De lach en de scherts van Mefisto mogen ons niet doen vergeten de dreiging van den toorn van Satan, dien brieschenden leeuw, dien menschenmoeder, leugenaar van den beginne.

Wij staan met den bijbel niet onder den Faust, maar er boven.

En vooral niet er buiten. Want het vraagstuk van Faust is in de Schrift eerst sterk gedurd en scherp gesteld. De waarachtige mensch, dat is tenslotte Christus. Haakt Faust naar het leven en naar het licht, Christus doet het in volkomenheid: hoe lang zal ik u nog vertragen, o wereld en zonde en duisternis en dood? En is in de ziel van Faust de strijd ontbrand om tusschen duistere en doodende machten enerzijds en levende schoonheid anderzijds den band der eenheid te leggen. Christus heeft dien strijd ook gekend. Toen op den berg der verheerlijking de hemel hem openging en het licht hem deed blinken, toen had hij die twee liever dan zichzelf, want ze waren van God. En achter hem is de discipel, dien hij tevoren (niet zonder eigen beweging) gezegd heeft: achter mij, satan, gij wilt mij van den dood afhouden. En diezelfde discipel is het, die thans weer mefistofelisch (naar Goethe zeggen zou) vraagt, dat de

Mensch, de Meester, het schoone uur zou vasthouden: meester, blijf hier en laat ons 3 tabernakelen maken om het schoone uur te doen beklijven. Het Faust-probleem.

Maar Christus heeft ook toen den satan achter zich doen gaan. Want hij koos den duisteren dood, juist om de liefde voor het leven, dat hij wilde winnen voor zich en voor u in gerechtigheid.

Laat den bijbel toe, Christus te prediken, als hij Satan verkondigt. In Christus Jezus staan wij niet buiten, maar boven het conflict van den faustischen en den apollinischen mensch. Hij heeft niet den tollenaar en den farizeër verzoend. Maar wat hij wel gedaan heeft, dat is dit: hij heeft de worsteling van den faustischen mensch verdiept in de oneindigheid en dat in gerechtigheid, en hij heeft de schoone rust van den apollinischen mensch opgevoerd tot de hoogten van den volgroeienden Mensch, den tweeden Adam, toen en ook dat alleen in gerechtigheid.

Neem Mefisto niet aan.

Ge zijt in de lijdensweken.

K. S.

UIT DE SCHRIFT.

Hond en Leeuw.

Want voor dengene, die vergezelschap is bij alle levenden, is er hoop: want een levende hond is beter dan een doode leeuw. Prediker 9:4.

Als het bloed des Nieuwen Testaments wordt uitgestort, dan wijkt het morgenlicht van het Oud Verbond voor de middagzon der waarheid. Ook de Prediker komt in den Messias tot rust. Zwaar drukte de dood op zijn leven. Hoor hem klagen: een levende hond is er nog beter aan toe, dan een doode leeuw. Een hond is den Oosterling een gruwel; uit vuilnis haalt hij buit; hij is onrein en een vagebond; te gering voor een strijd. Maar geweldig is de leeuw en koninklijk. Een leeuwenleven is de moeite en den strijd waard. Maar nu komt de dood ook leeuwenkrachten breken. Dan is een levende hond er nog beter aan toe. Beter de verdooldheid van een vagebondende hond, dan een leeuwendood.

Dat is oud-testamentisch klagen. Maar ontwaak nu tot de vreugde — en den schrik van het Nieuwe Testament. Bij den dooden Jezus wordt deze klacht gebroken — of duizendvoud verscherpt. Bij Jezus' kruis heeft de jaloezie op het hondenleven in het gezicht van leeuwendood geen zin meer. Want er zijn nu geen „honden“ meer. Christus heeft zich vernederd tot beneden den honden dood toe; doch hij deed dat met leeuwenkracht; uit eigen sterken wil liet hij zich met de honden buiten werpen. Dus is zijn graf bij de honden gesteld, en is hij nochtans bij de leeuwen in zijn dood geweest. In zijn dood en opstanding is hij de Leeuw, die heel de wereld neemt als buit. Dat keert alle verhoudingen om. Buiten Hem is het schijnbaar zoo: de dood komt op tegen het leven en leeuwenkracht schijnt te vergaan in het niet. Maar Christus laat het leven heerschen over den dood; de dood kan geen kracht meer breken, omdat Christus zijn kracht in hem openbaart. Niets wordt vernietigd; geen leeuw kan meer vergaan. De vergelijking tusschen hond en leeuw wordt door Christus van haar wanhopigheid verlost. Het leven schept geen „hondenbestaan“ meer; en de dood breekt nooit meer leeuwenkracht. Hagarskinderen kunnen niet sterven onder de struiken; ieder is groot. Groot in het leven, of in den dood. Christus geeft aan alle ding de betekenis van den leeuw; hij laat het absolute heerschen over het betrekkelijke. De dood beknipt het leven niet meer op het kerkhofpad van honden en leeuwen; want hij is enkel dienaar van Christus' leven. Aan zijn vijand zal Christus geen honden dood gunnen, stil en vergeten; neen, hij zal tegen hem oorlogen met het zwaard van zijn mond. En zijn vrienden zullen geen hondenleven hebben; Hij ziet naar hen om; leeuwen worden niet vergeten. Den ongeloovige blijft geen troost meer over een honden dood, noch den geloovige de angst voor een hondenleven. Alles is groot. Het heelal heeft geen schuilhoeken meer, waarin onreine levens kunnen vagebonden als vergeten honden. Van alle menschen wordt de gang gewogen. Zondaar, gij hebt geen hondenhoekje meer, om te vergaan. Want wel staat er: „buiten zullen zijn de honden“; maar dat is om de onreinheid aan te duiden van de zonde. Dat gij vergeten zoudt kunnen blijven, als een stervende hond, weersprekt dit woord juist om zijn grimmigheid. Er is na Golgotha heelalbewegend leven of heelalvervullend sterven. Dwergenlevens zijn er niet, alleen jubelende of brullende reuzen. Jezus stierf en stond op: de kleine stijl is uit ons gezicht geweken. Zet uw leven in Gods hand; er is geen bodenleven meer. Leeuwendood — of leeuwenleven; en die beide voordeelen van het heelal, daartusschen is de keus.

K. S.

GEESTELIJKE ADVIEZEN.

Onze Lijkbezorgers en de Crematie

Onze lezer v. H. te R. vraagt: „Mag een Gereformeerde begrafenisonderneemer en lijkbezorger een hem verstrekte opdracht inzake crematiebezorging uitvoeren, of gebiedt zijn beginsel zulk een opdracht pertinent te weigeren?“

Gelijk het meermalen gebeurde, moet ik het ook in dit geval, eer ik het antwoord geef, even over de vraag hebben.

Ik ben niet gewoon de vragen, die men mij toezendt, onder de kritische loupe te nemen, al moet ik ze natuurlijk even goed aankijken vóór ik ze ga beantwoorden.

Maar als ik in de formulering iets meen te ontdekken, dat, al is het heelemaal niet kwaad bedoeld, en al heeft het bij den vrager in 't minst geen vicieus oorsprong, toch verband kon houden met een onjuiste voorstelling, of die, voor 't minst, wekken of bevorderen kon, mag ik daar, met verlof van de vrager zeker wel even den vinger bij leggen, zonder van voorzigtigheid verdacht te worden.

En zoo iets is er in deze vraag.

Ze geldt wat, in het onderstelde geval, een „gereformeerde“, naar eisch van „zijn beginsel“ doen mag of laten moet.

Nu ben ik ten opzichte van het gebruik van dien naam „gereformeerde“ en het spreken van „gereformeerde beginselen“ heelemaal niet kopschuw. Maar ik ben er toch een vijand van het te doen waar het niet nodig is. Waar de scheidslijn tusschen „gereformeerde“ en „niet-gereformeerde“ is moeten we haar zonder schroom aanvaarden; maar haar te trekken waar ze niet is, zou valsche voorstellingen wekken naar den éénen zoowel als naar den anderen kant.

En zulk een scheidslijn tusschen gereformeerde christenen en andere is er hier niet.

Wat al verschillen in de leer hen mogen scheiden, en hoe verschillend, mee als gevolg daarvan, de kijk op tal van vraagstukken, die de praktijk van het christelijk leven raken, ook mag zijn — in het algemeen kunnen we toch wel zeggen, dat alle christenen de Wet des Heeren aanvaarden als den regel voor hun wandel.

Daarom zou ik de vraag liever zó geformuleerd hebben, dat ze gold — niet den eisch van „zijn beginsel“ voor een „gereformeerde“, maar den eisch van Gods Woord voor een christen.

Ik zie althans geen specifiek gereformeerde beginsel, dat in het onderstelde geval leiding moet geven aan oordeel en handelen. Natuurlijk neem ik aan, dat vrager het daarmee volkomen eens is, en, naar ik vertrouw, zal hij het me niet kwalijk nemen, dat ik in zijn onopzettelijke formulering aanleiding nam, om deze niet overtoollige opmerking te maken.

Zijn vraag is er een van de vele, die bewijzen voor wat al pijnlijke kwesties een christen, die in alles, ook in zijn beroep, een goede consciëntie voor zijn God, wil bewaren, gedurig komt te staan.

Hierom zoo pijnlijk, omdat ze hem telkens voor de keus plaatsen tusschen ongehoorzaamheid of schade in zijn dagelijksch brood.

Ons, Predikanten, zijn ze een kostelijke, en, helaas, niet overbodige, herinnering, aan den strijd dien onze broeders en zusters van Zondag tot Zondag te strijden hebben, en aan hun recht op voorlichting en op bemoeiding, elken rustdag weer, door prediking en voorbeeld.

Overigens schijnt de vraag van v. H. me niet één der moeilijkste.

Er zijn er heel wat moeilijker.

Dat zijn die, waarbij het gaat over het geoorloofde van een indirecte medewerking tot een handeling van anderen, die men weet in strijd te zijn met den wil Gods. De keten, die onze, op zichzelf geoorloofde handeling met het ongeoorloofde doel verbindt kan daarbij zóo lang zijn en zóo veel schakels hebben, dat het ons schier ondoenlijk is vast te stellen of en in hoeverre we daarmee voor dat doel en voor het handelen van anderen om het te bereiken, mee verantwoordelijk worden.

Doch zóó staat het in het geval, dat vrager stelt, niet.

Een begrafenisonderneemer en lijkbezorger — deze combinatie is hier denk ik niet onopzettelijk — die een crematie uitvoert, werkt niet maar indirect mee tot de verbranding van een lijk, maar voert zelf rechtstreeks uit al wat tot de crematie behoort.

Natuurlijk met de hulp van anderen.

Doch dan toch altijd zóó, dat de leiding der uitvoering bij hem berust.

En als nu de lijkverbranding een tegen-schriftuurlijke, een anti-christelijke handeling is, en één der droeve symptomen van het terugvallen in het heidendom, waarover „De Standaard“ onlangs een zóo ontroerend hoofdartikel schreef, dan is het, dunkt me, buiten twiifel, of een christen, die zich daarmee belast, zondigt tegen zijn God.

Het „Hebt geen gemeenschap met de onvruchtbare werken der duisternis“ van Ef. 5:11, en „Haal ook den rok die van 't vleesch bekleet is“, verbiedt hier zelfs alle medewerking.

Dat het „brood“ erbij in 't geding is, verandert daaraan natuurlijk niets. Beroep en dagelijksch

brood re
onzes G
En dat
in Zigen
en te v
melen is

CORR
R. Uw
woord
te begin
en rond
vervolg
matige g
te schrij
Blijkt
andere
V.

UIT

De dag
zal neme
taal, nad
Waarsc
ons blad
Men h
opgeschr
gevoerde
Wij wil
lijk verd
Doch r
alle aktie
En dar
niets op
Zijn e
bezijden,
konden d
Wij de
dedigings
Naar bi
niet.

Zeker,
stelde ver
woord.

Maar s
opzichte
ging ons
geacht?

Door d
heide bij
aangeraak
Is het

De lán
standers
deelen, de

Met spi
wellicht d
het mom
tegenmoet

De vra
dien ater
Nederland
lingen vo

Dit wor
Joren, dat
Kamer be
eeuwen z

Het is r
ons volk
Indien e
vijf-en-tw

gevoeglijk
Dan kol
gedurende
Laten we

Maar we
altijd aan
en van
begeerd.

Over en
dissen, is
Het sche
delijkhe

Men mo
niet maar
maar van
vrije conse

Wanneer
voorstemm
De Mem
Kamebeck

deze overb
ons volk t
Er word
te loonen,

de gedacht

Wat wa
Traktaat, d
het landsb
het landsb

Dat zijn
welke men
Van zulk
geen sprak